

Rekvirácie prvej svetovej vojny prežil vo zvonici veže Mariánskeho kostola jediný zvon patrónky Nanebovzatej Panny Márie a sv. Jána Nepomuckého. Zaniknuté zvony nahradili novými v roku 1932.

Zvony v Mariánskom kostole (III. pokračovanie)

Jedným zo zrekvirovaných zvonov mal nápis *Sancta Maria ora pro nobis / Jos. Mich. Zechenter in Neusoll Anno 1742* [Svätá Mária oroduj za nás/ Jozef Michal Zechenter v Banskej Bystrici 1742]. Zo záznamu v Ipolyiho schematizme z roku 1876 vyplýva, že zvonolejárom bol Jozef Michal Zechenter. Chybný prepis začiatočného písmena a z toho nesprávne pochopená „skratka“ mena vnesla do tejto cennej správy mylnú informáciu o zvonolejárovi, ktorý v skutočnosti nikdy neexistoval. Pôvodne bol na zvone nápis: „GOS MICH ZECHENTER IN NEUSOLL ANNO 1742“, v preklade „Lial ma Zechenter v Banskej Bystrici 1742“. Tvorcom zvona bol František Zechenter (*okolo 1675, †1750), prastarý otec Gustáva Kazimíra Zechentera Laskomerského. Začiatkom 18. storočia dodával na Slovensko zvony zo svojej viedenskej dielne, v roku 1723 prišiel do Banskej Bystrice, kde aj dožil ako zámožný a vážený občan, člen mestskej rady. Z iného zaniknutého zvona patrónov sv. Vendelína a sv. Urbana sa zachoval len záznam časti nápisu s donátormi Jozefom Sartorisom a Jurajom Škopcom. Meno kňaza prievidskej farnosti Jozefa Sartorisa a dozorca kostola Juraja Škopca je aj súčasťou nápisu tretieho, dodnes zachovaného zvona z roku 1811 podrobne zdokumentovaného vo farskej kronike: „*V mesiaci júli rovnakého roku (1811) bol preliaty v Banskej Bystrici pre veriacich celej prievidskej farnosti prasknutý Veľký zvon z vrchu Panny Márie. V rovnakom roku požehnal nový zvon najosvietenejší Gabriel Zerdahely. Nápis na zvone oznamuje: K úcte Nanebovzatej Panne a svätému Jánovi z Nepomuku. Zvon dali preliať (a náklady uhradili) veľadôstojný prievidský pán farár Jozef Sartoris, jeho veľadôstojný kaplán a synovec Ján Horčín a veľavážený prezieravý pán richtár Valent Polerecký, ako aj urodzený pán inšpektor Juraj Škopec.*“

V pôvodnom latinskom texte je zaznamenaná dôležitá okolnosť, že zvon bol preliaty, čo predpokladá jeho starší vek. Nevieme však, či išlo o stredoveký zvon porovnateľný so zvonmi vo farskom kostole, alebo poškodený zvon z neskoršieho obdobia. Na samotnom zvone je text síce skrátenej, ale i tak nebý-

valo rozsiahly. Kruhopsis je umiestnený nad dolnou hranou zvona a obsahom je zhodný so zápisom vo farskej kronike. „REFVSA SVB A*R*D* IOSEPHO* SARTORIS PAR:PRIVIDIENSI EJVS NEPOTE CAPELLANO A*R*D* IOAN HORTSIN ET. PROVID: IVD P*D*VALEN:POLERE ZKY AC: CF*SKOPECZ INS.“

V strednej časti je na drieku zvona obraz Panny Márie vznášajúcej sa k Nebu na oblaku nesenom anjelom a na opačnej strane je reliéf postavy sv. Jána Nepomuckého. Pod reliéfmi je umiestnený nápis: „HONORI ASSUMPTAE VIRGINIS ET. S. IOANNI NEPOMVCENO.“ Oba reliéfy prezrádzajú sochársku zručnosť zvonolejára, o ktorom je známe, že výzdobu zvona i písmo modeloval bez použitia šablóny. Svoje meno zanechal v hornej časti zvona: „FVDIT ME IOANN GEORG KNOBLOCH NEOSOLII ANNO 1811“ [Lial ma Ján Juraj Knobloch Banská Bystrica roku 1811]. Juraj Knobloch (1753 – 1813) medilejár, delolejár a zvonolejár z tretej generácie banskobystrických zvonolejárov, pracoval vo viacerých regiónoch Slovenska (Orava, Ponitrie), doložený je tiež v Ostrihome (1777) a jeho zvony sú zachované aj v sliezskom Tešíne (1790). Kampanológ Florián Rómer zdokumentoval v 19. storočí dnes už neexistujúci zvon, ktorý Knobloch vytvoril pre maďarskú obec Rétság (Novohradská župa) v roku 1811, teda v tom istom roku ako zvon pre Prievidzu. Nápis y oboch zvonov sú porovnateľné svojim rozsahom, odlišujú sa však použitým jazykom. Prievidžania objednali text zvonu v latinčine, nápis zaniknutého zvona pre Rétság bol v slovenskom jazyku.

Počas takmer dvadsiatich rokov od konca prvej svetovej vojny bolo počť z Mariánskeho vršku hlas jediného zvona. Slávnostnú svätú omšu prievidzskej púte v roku 1932 ohlasovali však už aj dva nové zvony, ktoré v predvečer 14. augusta požehnal špirituál banskobystrického seminára Ján Javorka. Prázdne miesta po zaniknutých zvonoch zaplnila dvojica „Jozef a Mária“ od brnianskej firmy Feron Manoušek. Obidva zvony sú na drieku zdobené reliéfmi postáv patrónov. Rozmermi väčšia „Mária“ má nápis: „NA NEBE VZIATA PANNOMARIA, / ORODUJ ZA NÁS! / 1932. // ULIL R. MANOUŠEK V BRNĚ“. Menší zo zvonov vyjadruje prosbu k sv. Jozefovi: „SV. JOSEFE, PATRONE UMIE-RAJÚCICH, / ORODUJ ZA NÁS! / 1932. // ULIL R. MANOUŠEK V BRNĚ.“

Barbora Matáková

Literatúra:

Historiae parochiae 1. Archiv Rímskokatolíckej cirkvi farnosť Prievidza-mesto
IPOLYI, Arnold: Schematismus historicus Dioecesis Neosoliensis pro anno saeculari MDCCCLXXVI. Neosolii, 1876
SPIRITZA, Juraj: Biografický slovník zvonolejárov činných na Slovensku v druhom tisícročí. Bratislava: Pamiatkový ústav Slovenskej republiky, 2002.
Ďakujem PhDr. Jurajovi Spiritzovi za preklad z latinčiny a cenné informácie o spomínaných zvonolejároch.